

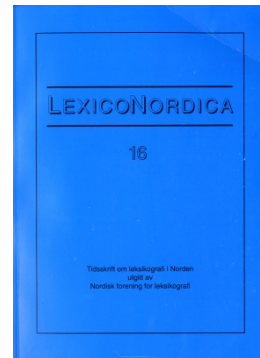
LexicoNordica

Titel: Islandsk fraseologi: ordforbindelser i Íslensk Orðabók

Forfatter: Erla Hallsteinsdóttir & Uwe Quasthoff

Kilde: LexicoNordica 16, 2009, s. 119-140

URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/lexn/issue/archive>

© LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre LexicoNordica (1-16) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Erla Hallsteinsdóttir & Uwe Quasthoff

Íslandsk fraseologi: ordforbindelser i *Íslandsk Orðabók*

After a short overview over research on Icelandic phraseology, this article focuses on the lexicographic description of phraseological units in the monolingual Icelandic dictionary *Íslandsk Orðabók*. We analyse both the printed and the electronic version of the dictionary, whereby several questions are addressed: What is the objective of the dictionary? Who are the intended dictionary users and how are their needs fulfilled? How can the lexicographic description be optimised? What linguistic sources are available and how can they be used? What are the perspectives of the dictionary? The article draws a picture of a dictionary at crossroads: substantial conceptual – lexicographic and financial – key decisions concerning its future await clarification.

1. Íslandsk fraseologi

1.1. Íslandsk fraseologiforskning

Ved begrebet **fraseologi** forstås traditionelt såvel det sproglige forskningsobjekt faste ordforbindelser af enhver art, som den videnskabelige disciplin, der undersøger disse. Íslandsk fraseologiforskning består af enkelte større teoretiske afhandlinger skrevet både på íslandsk (fx Halldórsson 1954, 1958 og 1986) og på andre sprog (fx Mittelstädt 1983; Sverrisdóttir 1987) samt sporadiske artikler om specifikke temaer (fx i Halldórsson 1964, også Halldórsson 1960; B. Jónsson 1979, F. Jónsson 1912 og 1918; J. A. Jónsson 1979; Pálsson 1989). Inspireret af især den tysksprogede fraseologiforskning udgiver Halldórsson (1954) det første store værk om íslandske metaforiske idiommer. Halldórssons forskning har et inhærent anvendt perspektiv: Sprogforskningen danner grundlag for udarbejdelsen af ordbøger.

Den íslandske fraseologiforskning er stadig i stor grad præget af anvendte tilgange: først og fremmest leksikografi (fx Hallsteinsdóttir 2006a, 2006b; J. H. Jónsson 1998, 1999, 2000, 2003, 2005 og Hannesdóttir/Jónsson 2001) men også sprogdidaktik (fx Friðjónsson 1987; Hallsteinsdóttir 2001 og 2007). Den mest omfattende forskning i íslandsk fraseologi skønnes her at være den, der p.t. foregår i forbindelse med det íslandske ordnet (jf. <http://ordanet.is/> og J. H. Jónsson 2008). I

projektet foretages en videnskabelig semantisk analyse af ordforrådet med det formål at beskrive semantiske relationer og danne grundlag for leksikografiske projekter, bl.a. synonymordbøger og onomasiologiske ordbøger (jf. J. H. Jónsson 2008:40)

1.2. Islandsk fraseografi

De første islandske fraseologiske ordbøger udkom i 1960'erne. Den første, Vilhjálmsen/Halldórsson (1966) er en alfabetisk ordnet samling af islandske talemåder, og den anden, Halldórsson (1968–69), indeholder ordsprog med angivelse af oprindelse og betydning. Halldórssons ordbog bygger på resultater fra hans forskning i metaforiske idiomer (Halldórsson 1954). Disse ordbøger dækker åbenbart behovet for fraseologiske ordbøger, og begge genudgives med mindre ændringer frem til 1991. Det er først i 1990'erne, at der igen udkommer fraseologiske ordbøger. Til gengæld er der så tale om nye værker baseret på årelang solid forskning. Friðjónsson omhandler i sin første ordbog (1993) godt 6.000 islandske talemåders oprindelse, historie og betydning. I sin anden ordbog (1997) dokumenterer og beskriver han faste ordforbindelser i islandsk bibelsprog. Derudover udgiver Sveinsson to ordbøger (1993 og 1995), der mere eller mindre bygger på de forhåndenværende ordbøger.

De her nævnte ordbøger har en traditionel semasiologisk opbygning, og de er præget af at skulle dokumentere etymologi, sproghistorisk udvikling og betydning, dvs. de må primært anses for at være betydningsordbøger med supplerende betydningsrelaterede informationer.

I de sidste 15 år har islandsk fraseografi mere eller mindre været synonym med Jón Hilmar Jónssons forskning. I 1994 udkom hans første fraseologiske ordbog (J. H. Jónsson 1994), der markerer et paradigmeskift, både i fraseologiforskningen og fraseografien. Ordbogen indeholder 11.000 ordbogsartikler og 45.000 faste udtryk. Dens titel: *Ordbog om islandsk sprogbrug* er programmatisk såvel for dens koncept som for dens indhold. Ordbogen er en produktionsordbog med det formål at vejlede om rigtig brug af det islandske sprog. Og, ikke mindre vigtigt: Den er empirisk funderet; dens grundlag er det faktiske sprogbrug i autentiske tekster. I 2002 fulgte *Orðaheimur*, en fraseologisk begrebsordbog, der indeholder omkring 33.000 ord og ordforbindelser, der underordnes 840 begreber (J. H. Jónsson 2002). Den nyeste fraseologiske ordbog, *Stóra orðabókin um íslenska málnotkun* – den store ordbog om islandsk sprogbrug –, udkom i 2005 både i bogform og i en identisk elektronisk version på cd-rom (J. H. Jónsson 2005). Den er en videreud-

vikling af *Orðastaður* og *Orðaheimur*, der forener en onomasiologisk og en semasiologisk tilgang til faste ordforbindelser i et værk og samtidig gør brug af nogle af de muligheder, den elektroniske form byder på (jf. Hallsteinsdóttir 2006).

2. Íslensk orðabók

2.1. Ordbogens historie

Den islandske ordbog *Íslensk orðabók handa skólum og almenningi* udkom for første gang i 1963. Ordbogen har sin oprindelse i en politisk beslutning fra 1957 om at udgive en islandsk ordbog for skoler og almenheden (jf. Leifsdóttir 2008:47). Arbejdet med bogen begyndte allerede samme år. Ordbogen bygger ifølge dens indledning på alle tilgængelige islandske ordbøger, især den islandsk-danske ordbog af Sigfús Blöndal fra 1920–1924 og derudover de samlinger, universitetets ordbog rådede over på det tidspunkt (jf. Eypórsson 2005:16). Efterfølgende opremsning fortæller, at ordbogen i årenes løb kun er udkommet nogle få gange i reviderede udgaver (jf. uddybende om ordbogens historie og udvikling i Leifsdóttir 2008):

- 1963: *Íslensk orðabók handa skólum og almenningi*. 1. udgave med 65.000 opslagsord.
- 1983: *Íslensk orðabók handa skólum og almenningi*. 2. reviderede udgave med 85.000 opslagsord.
- 2000: *Íslensk orðabók*. Tölvuútgáfa. Elektronisk udgave på cd-rom med 100.000 opslagsord.
- 2002: *Íslensk orðabók*. 3. reviderede udgave i to bind med 88.000 opslagsord og yderligere 7.000 sublemmaer.
- 2007: *Íslensk orðabók*. 4. reviderede udgave i et bind med mindre ændringer fra 2002.
- 2009: Ud over den trykte udgave fra 2007 sælges en webbaseret adgang til ordbogen sammen med mange flere ordbøger og opslagsværker, fx J. H. Jónssons (2005) *Stóra orðabókin um íslenska málnotkun*, under <http://snara.is/>, jf. grafik 1:

Forsíða | á à â ç ð é è ê ë í î ï ñ ó ô ú û ü ý þ æ ö ø å

Textaleit: Öll verk | Íslenska | Enska | Danska | Spænska | Franska | Matur | Alfræði | Lyklar [?]

Uppflettiorðaleit: [?]

Leitarorð:

Hefðbundin leit í vefbókum	Aðgerðir	Blogg
Vefbækur	Innskráning	20.04.2009 Danska lögfræðiorðasafnið hefur verið uppfært, úr 1.722 orðum í 2.665 orð.
Íslensk orðabók	Útskráning	
Stóra orðabókin um íslenska málnotkun	Notkun	
Nöfn Íslendinga	Fáðu aðgang hér	31.03.2009 Glósuvirknin uppfærð. Forritunavilla hefur nú verið löguð. Ekki gleyma að skoða glósuvirknina.
Íslensk-dönsk orðabók	Fáðu gjafabréf hér	
Dönsk-íslensk orðabók	Tapaður veflykill	
Dönsk-íslensk orðabók (Ísl. skýringaleit)		
Dönsk-íslensk lögfræðiorðabók HR	Upplýsingar	26.03.2009 Gjafabréf fást nú á Snöru. Gefðu þeim sem þér þykir vænt um glæsilegt gjafabréf að Snöru í 6 mánuði, 1 ár eða 2 ár. Smelltu hér
Íslensk-ensk orðabók	Hvernig nota ég vefbækurnar?	
Ensk-íslenska orðabókin	Tæknilegar upplýsingar	
Ensk-íslensk orðabók með alfræðilegu ívafi	Vefvísir	
Ensk orðabók, lykilorð á 30 tungumálum	Hafðu samband	
Enskt-enskt orðanet		
Frönsk-íslensk orðabók	Hjálp	25.03.2009 Fylgstu með okkur á twitter: http://twitter.com/snarais .
Spænsk-íslensk orðabók	Leitarmöguleikar	
Matarást	Glósur	17.03.2009 Nú er Beygingarlýsing Íslensks nútímamáls farin að birtast í Íslensku textaleitinni. Fjöldi beygingardæma er nú um 270 þúsund .
Uppskriftir Nönnu	Innskráning	
Samtíðarmenn 2003	Samheiti	
Kortabók 2004	Beygingarlýsing	
Íslendingasögur	Í Íslenskri orðabók	
Verk Halldórs Laxness		
Æfingar		14.03.2009 Einar að snara 40 kg með "einari" :)
Söguvefur NB		

GRAFÍK 1. Webbaeret adgang til *Íslensk orðabók* (10. maj 2009).

I dag befinder ordbogen sig ved en korsvej. Den administreres i internetportalen *snara.is*, et spin-off fra *Edda útgáfa*, mens ophavsretten ejes af *Forlagið*. Ved sammenlægning af de to største islandske forlag *JPV útgáfa* og *Edda útgáfa (Vegamót)* i 2007 tog konkurrencemyndighederne i samarbejde med det nye forlag, *Forlagið*, en meget om-diskuteret beslutning, om at bl.a. *Íslensk orðabók* skal frasælges inden 2010 pga. konkurrenceforvridning. Ordbogen ser dermed en usikker

fremtid i møde; udviklingen og aktualiseringen af ordbogen står stille, og der er stadig (primo maj 2009) ingen køber på banen.

2.2. Brugere: den ukendte størrelse?

Ordbogens brugere er – udgivelsestidspunktet taget i betragtning – klart definerede. De nævnes både i ordbogens titel, *Íslensk orðabók handa skólum og almennungi*, og i indledningen til 1. udgave, hvor ordbogen betegnes som en skoleordbog:

Denne bog er primært tiltænkt skoler og almindelige borgere, men den skulle også gøre nytte for de fleste, der har brug for forklaringer på islandske ord i almindelige læsetekster, gamle og nye. (Indledning 1. udgave, oversættelse EH).

Ordbogen er altså konciperet som en receptionsordbog til brug i skoler, ved læsning af 'alt fra sagaer til naturvidenskabelige tekster'. Det er næppe forkert at hævde, at ordbogen findes i stort set alle islandske hjem, og i sin undersøgelse har Svavarsdóttir (2008) dokumenteret, at ordbogen stadig er særdeles populær hos islandske brugere.

Ordbogens informationer til dens brugere er kortfattede: 1 side om gammelt og moderne sprog, 1/3 side forklaringer om ordbogens brug, yderligere 2/3 side liste over forkortelser og 1/2 side tegnforklaring. Behandling af ordforbindelser nævnes ikke særskilt.

2.3. Ordbogens målsætning og funktioner

Ordbogens målsætning beskrives i dens 1. udgave med, at der sættes fokus på det moderne sprog men dog på grundlaget af en stærkt sproghistorisk præget tilgang: med belysning af sprogets udvikling op gennem århundrederne. Denne tilgang indebærer inddragelse af de aspekter, der har haft indflydelse på islandsk sprog og kultur, fx gamle arbejdsmetoder og -redskaber, nordisk mytologi, beskrivelse af fagligt ordforråd om landet og naturen etc. Formålet er en dokumentation og formidling af sproget som kulturarv. Samtidig skal ordbogen indeholde en leksikografisk beskrivelse af dagligdagens sprog med vejledning om den gode og sprogpolitisk rigtige sprogbrug.

I senere udgaver gælder den oprindelige målsætning stadig uden større ændringer. Ordbogen skal bruges i skoler og sprogrøgt. Dette medfører bl.a. en meget konservativ lemmaselektion mht. optagelse af

nye ord og ordforbindelser; i praksis optages kun enheder, der allerede har slået rod i sproget.

Af generelle ændringer mellem de enkelte udgaver kan nævnes:

1. Efterhånden indføres en mere nuanceret markering af stil hhv. brug;
2. bestemte fagområder opdateres i samarbejde med specialister;
3. antallet af opslagsord og ordforbindelser øges;
4. betydningsangivelser og forklaringer redigeres, og der tilføjes flere eksempler;
5. frem til 2008 foretages en løbende opdatering af den elektroniske udgave af ordbogen i en database, dog uden at der angives en klar konception.

Ordbogens sigte på en historisk præget dokumentation af det islandske sprog, der vedrører efterhånden forsvundne ting og sagsforhold og relativt sjældnen bruges i dagligdagen, må siges at være dårligt forenelig med ordbogens andet hovedformål: at være vejledning til den moderne sprogbruger, der søger betydningen af et ukendt ord eller en ordforbindelse, dvs. en bruger, der antageligt søger en bekræftelse på, hvad et ord betyder, hvordan det staves, hvordan det bruges, hvilken stilmarkering det har, etc. eller i sprogpolitisk forstand gerne vil vejledes om den ”rigtige” sprogbrug. Vores diagnose lyder på et tilfælde af leksikografisk skizofreni: Disse to funktioner kan næppe forenes i en ordbog, i hvert fald ikke uden omfattende metaleksikografiske overvejelser og en kompleks markering af lemmaer, udførlig og differentieret beskrivelse af ord og ordforbindelser osv.

3. Faste ordforbindelser i *Íslensk orðabók*

3.1. Søgemuligheder

I de trykte udgaver findes faste ordforbindelser via de enkelte komponenter, de underordnes. Denne søgning bruges ligeledes i den elektroniske udgave, dvs. en søgning efter en enkelt komponent fører til dette ord som lemma, hvor den faste ordforbindelse optræder i den alfabetiske liste sammen med andre ordforbindelser. Derudover kan en såkaldt tekstsøgning bruges. Den finder selve ordforbindelsen, her: *róa öllum árum*, i alle webportalens ordbøger, fx følgende resultat af tekstsøgning efter ordforbindelsen *róa öllum árum* (að e-u) (13. januar 2009):

róa 1 Íslensk orðabók

.. róa að e-u **öllum árum**, **róa öllum árum** að e-u reyna af alefli að fá e-u framgengt **róa** + á **róa** á **róa** mót straumi eða vindi **róa** á það borðið gera tilraun í þá átt **róa** + fram **róa** fram í gráðið sitja ...

ár 2 – Íslensk orðabók

.. byrja að **róa róa öllum árum** að e-u, **róa** að e-u **öllum árum** beita **öllum** ráðum til e-s, reyna af alefli að fá e-u framgengt taka (drepa) á of j 1 djúpt í árinna fullyrða (of) mikið teygja árina ..

leggja – Íslensk orðabók

.. beita **öllum** kröftum, einbeita sér, leitast ákaft við leggja sig allan fram við e-ð leggja ... stinga við **árum** leggja e-ð undir 1 setja e-ð að veði 2 bjóða, skipa e-ð, mælast til e-s ..

I sidste ende fører denne søgning dog direkte hen til en artikel med en af ordforbindelsens komponenter som lemma, fx i eksemplet ovenfor, hvor den søgte ordforbindelse i resultatet af tekstsøgningen anføres som sublemma ved *róa* 1 under komponenterne *róa* og *ár*. Når man klikker videre, kommer man til den forholdsvis lange ordbogsartikel med *róa* 'at ro', hvor ordforbindelsen skal findes som sublemma under kombinationen *róa* + *að*, som først angives efter opremsning af 7 forskellige betydninger hhv. brug af ordet *róa*.

3.2. Metaleksikografiske overvejelser og leksikografisk beskrivelse

Faste ordforbindelser nævnes ikke særskilt i de metaleksikografiske overvejelser, der er i indledningen til ordbogen.

I den trykte udgave underordnes faste ordforbindelser en eller flere af deres komponenter (lemmaer) i ordbogens mikrostruktur, og de optræder udelukkende som sublemmaer. På nær den ovennævnte søgefunktion, hvor faste ordforbindelser søges som flerordsenhed med en såkaldt tekstsøgning, er deres status uændret i den webbaserede elektroniske udgave, der generelt kun indeholder mindre indholdsmæssige ændringer i forhold til den trykte version. Den leksikografiske beskrivelse består af informationer om stilmarkering, betydningangivelse og evt. eksempler.

I første og anden udgave af ordbogen er der ingen grafisk forskel på faste ordforbindelser og eksempler, fx er der ved adverbiet *áfram* (betydning ifølge *snara.is*' islandsk-danske ordbog (13. januar 2009): 1. 'videre'; 2. 'fortsat') ingen forskel på eksemplet *halda áfram* ('fortsætte videre') og den faste ordforbindelse *vera blátt áfram* ('være ligefrem'):

áfram ao. 1 fram (á leið): *halda á., horfa áfram. 2 halda á. með e-ð; vera á. um e-ð vera áfjáður um e-ð. 3 um tíma: hann sat þar á., vera á. í skóla. 4 blátt á. sagt í allri hreinskilni; hann er mjög blátt áfram óbrotinn og yfirlætislaus.*

Derudover indordnes bogstaverne *á, é, í, ó* etc. samt *ð* alfabetisk ind under *a, e, i, o* og *d*, mens de i de nyere udgaver følger det islandske alfabet (*a, á, e, é, etc.*).

Udviklingen i den leksikografiske beskrivelse af faste ordforbindelser i de forskellige udgaver af *Íslensk orðabók* illustreres efterfølgende med substantivet *ár* i betydningen 'åre', som er betydning nr. 2 i ordbogen:

2 ár, -ar, -ar kv. verkfæri til að róa með: *árabátur, árinni ber við (kennir) illur ræðari; taka [of] djúpt í árinni* fullyrða [of] mikið; *leggja árar í bát* gefast upp; *róa öllum árum að e-u* gera allt til að koma e-u fram; *vera á árum e-s* vera skjólstæðingur e-s, † *draga árar um e-ð* leggja sig fram um e-ð, *leggja allar árar út* beita sér af fremsta megni. (*Íslensk orðabók* 1. udgave)

Den mest påfaldende forskel mellem 1. og 2. udgave er det øgede antal faste ordforbindelser:

2ár árar, árar KV verkfæri til að róa bát: *árabátur, áraskip, ljósta árum í sjó* byrja að róa; *falla við árar* taka löng áratog; *þungur undir árum* (um bát) sem þungt er að róa; *árinni ber við (kennir) illur ræðari* ○: kenna e-u öðru um eigin vankunnáttu; † *draga árar róa*, † *draga árar um e-ð* keppa að e-u, † *flýja árar e-s* ○: náðir e-s, *hafða allar árar úti (um borð)* beita öllum ráðum, *koma ár sinni fyrir borð* koma fram vilja sínum, *koma ár sinni vel fyrir borð* sjá hag sínum borgið, *leggja árar í bát (í skut) (um borð)* gefast upp, *leggja allar árar út* beita sér af fremsta megni, *leggjast á árina með e-m* hjálpa e-m, *róa öllum árum að e-u* beita öllum ráðum til e-s, *taka (drepa) of djúpt í árinni* fullyrða (of) mikið, *teygja árina fram* auka umsvif sín, *vera á árum e-s* vera skjólstæðingur e-s, *togna á árinni* þroskast, styrkjast við sjóróðra ; *hvað eru margar árar á borði [og angar á sporði]?* ○: gátuleikur um tölu anga á fiskstirtlu (*Íslensk orðabók* 2. udgave)

I den 3. udgave af *Íslensk orðabók* bruges grafisk markering af faste ordforbindelser, der anføres som sublemmaer til en komponent i en alfabetisk rækkefølge i løbende tekst. Ved flere sublemmaer adskilles disse med en skråstreg (/). Forældede ordforbindelser markeres ligesom i den 1. og 2. udgave med †. Ordsprog – *hvað eru margar árar á borði (og angar á sporði)?* og *árinni ber við (kennir) illur ræðari* – er taget ud af den alfabetiske rækkefølge og angives til sidst i ordbogsartiklen:

²**ár** -ar, -ar KVK • verkfæri til að róa bát ▷ *árabátur* / *áraskip* / *draga árar* † róa / *draga árar um e-ð* † keppa að e-u, leggja sig fram um e-ð / *falla á árar* róa rösklega / *falla við árar* taka löng áratog ▷ *falla fast við árar* leggjast fast á árar, róa rösklega / *flýja á árar e-s* † þ.e. náðir e-s / *hafa allar árar úti* (um *borð*) beita öllum ráðum / *koma ár sinni fyrir borð* koma fram vilja sínum / *koma ár sinni vel fyrir borð* sjá hag sínum borgið / *leggja árar í bát* (í *skut*) (um *borð*) 1 hætta að róa 2 gefast upp / *leggja allar árar út* beita sér af fremsta megni, beita öllum ráðum / *leggjast á árina með e-m* hjálpa e-m, styðja málstað e-s / *ljósta árum í sjó* byrja að róa / *róa öllum árum að e-u, róa að e-u öllum árum* beita öllum ráðum til e-s, reyna af allfli að fá e-u framgengt / *taka* (*drepa*) <of> *djúpt í árinni* fullyrða (of) mikið / *teygja árina fram* auka umsvif sín / *togna á árinni* þroskast, styrkjast við sjóróðra / *vera á árum e-s* 1 vera skjólstæðingur e-s 2 róa / *þungur undir árum* (um bát) sem þungt er að róa / *hvað eru margar árar á borði* (og *angar á sporði*)? þ.e. gátuleikur um tölu anga á fiskstirtlu / *árinni ber við* (*kennir*) *illur ræðari* þ.e. kenna e-u öðru um en eigin vankunnáttu (mynd bls. 99)

GRAFIK 2. *Íslensk orðabók* 3. udgave.

Idet den eneste ændring i ordbogens 4. udgave er, at tegnet for forældet – † – er udskiftet med markeringen *forn/úrelt* [gammelt/forældet], ser vi bort fra et eksempel her. I indledningen til den nyeste udgave af ordbogen angives i øvrigt 46 muligheder for diasystematisk markering. Af de diakrone markeringsmuligheder bruges dog reelt kun *forn/úrelt*.

I den webbaserede udgave er der visuelt set tale om store ændringer fra den trykte ordbog. Farver og grafisk markering bruges til afgrænsning af forskellige slags informationer. Faste ordforbindelser er angivet som sublemmaer i en alfabetisk liste og ikke som løbende tekst. Variationer markeres særskilt, og fx flertydighed bliver på den måde meget mere synlig i artikelstrukturen, hvilket giver en forbedret tilgængelighed til ordbogens informationer (jf. grafik 3):

i Íslensk orðabók Um Íslenska orðabók

ár 2
árarspaði
ræði 1

ár árar, árar KVK

- verkfæri til að róa bát
 árabátur
 áraskip
- draga árar** forntúrelt róa
- draga árar um e-ð** forntúrelt keppa að e-u, leggja sig fram um e-ð
- falla á árar** róa rösklega
- falla við árar** taka löng áratog
 falla fast við árar leggjast fast á árar, róa rösklega
- flýja á árar e-s** forntúrelt þ.e. náðir e-s
- hafa allar árar úti (um borð)** beita öllum ráðum
- koma ár sinni fyrir borð** koma fram vilja sínum
- koma ár sinni vel fyrir borð** sjá hag sínum borgið
- leggja árar í bát (í skut) (um borð)**
 - 1 hætta að róa
 - 2 gefast upp
- leggja allar árar út** beita sér af fremsta megni, beita öllum ráðum
- leggjast á árina með e-m** hjálpa e-m, styðja málstað e-s
- ljósta árum í sjó** byrja að róa
- róa öllum árum að e-u, róa að e-u öllum árum** beita öllum ráðum til e-s, reyna af alefli að fá e-u framgengt
- taka (drepa) áofj1 djúpt í árinni** fullyrða (of) mikið
- teygja árina framar** auka umsvif sín
- togna á árinni** þroskast, styrkjast við sjóróðra
- vera á árum e-s**
 - 1 vera skjólstæðingur e-s
 - 2 róa
- þungur undir árum** (um bát) sem þungt er að róa
- hvað eru margar árar á borði (og angar á sporði)?** þ.e. gátuleikur um tölu anga á fiskstirtlu
- árinni ber við (kennir) illur ræðari** þ.e. kenna e-u öðru um en eigin vankunnáttu

GRAFÍK 3. *Íslensk orðabók* webbaseret udgave (13. januar 2009).

3.3. Lemmaudvalg

Ordbogens målsætning om at både indeholde dokumentation og vejledning om brug af det passende islandske sprog har medført en meget konservativ tilgang til sproget. Denne tilgang udmøntes på den ene side i mange umarkerede forældede ordforbindelser, og på den anden side har den medført en forsømmelse i beskrivelsen af det moderne sprog.

Mange forældede ordforbindelser hhv. enkelte varianter, der forekommer i ordbogen, mangler markering af, at de kan være uegnede til brug i sprogproduktion, fx bruges i dag næsten udelukkende verbet

kenna, som angives i parentes, men ikke kombinationen *bera við* i ordforbindelsen *árinni ber við (kennir) illur ræðari* med betydningen 'en dårlig roer giver åren skylden' hhv. 'søge skylden for egen fejl/svigt hos noget andet' (jf. grafik 3).

Derudover er der ingen synlig forskel på faste ordforbindelser med mindst to mulige betydninger (frasemer, fx *hafa allar árar úti (um borð)* 'gøre brug af alle midler og muligheder') og ordforbindelser med en konkret betydning (fagudtryk), som fx *ljósta árum í sjó* [ordret: sætte årerne i sø] i betydningen 'begynde at ro' og *þungur undir árum* [ordret: tung under årer] om en båd i betydningen 'tung at ro'.

Den konservative tilgang til sprog har ligeledes medført en meget begrænset dokumentation af nyere ordforrådsenheder. Nedenstående er tilfældigt udvalgte eksempler (ved almindelig læsning) fra to blogsider, skrevet af en islandsk lærer i gymnasiet og en historieuddannet sælger, begge midt i trediverne. Der er tale om forskellige slags faste ordforbindelser fra det moderne islandske sprog, der ikke er optaget i ordbogen:

ó mæ god (fonetisk omskrivning af *oh my god*)

beila á e-u 'fejle'

fara alla leið [ordret: gå hele vejen] 'gå til det yderste'

taka e-n í bólinu [ordret: tage nogen i sengen] 'konfrontere nogen, der er uforberedt / uvidende'

missa sig (í hrifningu) [ordret: tabe sig (i begejstring)] 'blive helt ude af sig selv (af begejstring)'

hoppa hæð sína af gleði/kæti/hrifningu [ordret: hoppe sin egen højde af glæde/fornøjelse/begejstring] 'være meget begejstret'

vera fjarri góðu gamni [ordret: være langt væk fra god spøg] 'være ikke til stede'

Der er ikke kun aktualiseringsbehov mht. nye ordforbindelser men også mht. ændringer i sprogbrug og varianter af faste ordforbindelser. Den forholdsvis hyppigt forekommende ordforbindelse

(*vera*) x *dauðans* [ordret: (være) x dødens] med betydningen '(være) fuldstændig uacceptabelt' (x = {*svømmebassin, trafiklys, åger, pornoside, postboks, sælger, indkøbscenter, samtaler, influenza, ...*})

findes ikke i ordbogen. Til gengæld finder man en – mulig – forgænger i form af et eksempel: *sýningin var dauðans leiðinleg* (ordret: udstillingen/forestillingen var dødens kedelig):

dauðans EF M/GR

- (í stöðu lo./ao. til áherslu eða sem e.k. blótsyrði)
feikna-, óskapa-

í dauðans ofboði
sýningin var dauðans leiðinleg

GRAFIK 4. Adverbiel brug af *dauðans* i betydninge 'forfærdelig' hhv. 'uacceptabel' (13. januar 2009).

Et eksempel på en manglende angivelse af varianter ses i næste eksempel, hvor der kun angives en upersonlig negeret variant *það/e-ð er ekki á hreinu með (um) það* og ikke den mere hyppigt brugte ordforbindelse *vera með x á hreinu* (ordret: være med x på det rene):

4

- greinilegur, augljós
hreint merki

það/e-ð er ekki á hreinu ámeð (um) það það liggur ekki allt ljóst fyrir
þar er ekki hreint þar eru reimleikar

GRAFIK 5. Angivelse af en upersonlig negeret variant af *vera á hreinu* som eneste variant (13. januar 2009).

På grund af ordbogens meget konservative tilgang til sproget kan man i dag konstatere en alvorlig forsømmelse af det moderne sprog med et stort aktualiseringsbehov til følge. Dette gælder helt generelt og ikke kun faste ordforbindelser.

4. Ordforbindelser i *Íslensk Orðabók: Perspektiver*

Det må antages, at en fremtidig etsproget islandsk ordbog bliver i en elektronisk udgave med løbende aktualisering. Ud fra et metaleksikografisk synspunkt åbner dette op for at koncipere en multifunktionel ordbog med behovsafstemte informationer i relation til både grupper af ordbogsbrugere (elever, studerende, professionelle skribenter, islandsklørnere) og deres formål med ordbogsbrugen (reception, produktion, leksikotainment etc.) (jf. fx Almind et al. 2006; Bergenholtz 1997). Den metaleksikografiske forskning og den praktiske leksikografi kan efterhånden fremvise et grundigt afprøvet grundlag, så leksikografer ikke længere behøver at *opfinde hjulet*, hver gang de laver en ny ordbog (jf. fx NFL's mange udgivelser om leksikografisk forskning i de nordiske

lande). Vi vil her derfor nøjes med at diskutere nogle enkelte aspekter i forbindelse med den islandske ordbog:

leksikografiske markeringer og multifunktionalitet;
lemmaselektion og brug af korpusdata;
lemmatisering af faste ordforbindelser som selvstændige lemmaer.

Den elektroniske form indbyder til at bruge specielle markeringer, som åbner muligheder for at arbejde med de lemmatiserede ordforrådsenheder på forskellig vis, fx ekstrahere bestemte sproglige områder i ”subordbøger”. Eksempler herfor kunne være:

stilmarkering (inkl. pragmatisk markering): bandeord, talesprog, rutineformler;
diakron markering: ny ord og ordforbindelser, forældede enheder;
genremarkering: teksts specifikt, fx litterært, politisk eller administrativt ordforråd;
frekvens: basisordforråd til fx en lærerordbog;
diateknisk markering: fagordbøger;
strukturel/funktionel markering: ordbøger fx med verber, idiomer, talemåder;
begrebsmæssig markering: som grundlag for en onomasiologisk tilgangsstruktur.

Med sådan en funktionel opdeling kunne man skelne mellem ordbogens to hovedformål og virtuelt opdele ordbogen i to forskellige ordbøger. Dette kunne være et skridt på vejen til helbredelse af den ovennævnte leksikografiske skizofreni. Brug af leksikografiske markeringer er selvfølgelig ikke bundet til faste ordforbindelser.

Ordbogens dokumentationsfunktion kan kun sikres, hvis nye ordforbindelser optages og bearbejdes løbende. Dokumentationen og dermed også principperne for lemmaselektion må også gælde lånte og fremmede faste ordforbindelser, ikke kun dem, der efterhånden er blevet en integreret del af sproget. Det ligger i sagens natur, at det er meget nemmere at fremsætte et teoretisk forslag om lemmaselektion end at omsætte selektionen i praksis. En spændende mulighed ville være en datadrevet metode til automatisk ekstraktion af (fx nye/frekvente) faste ordforbindelser fra korpusser. Der arbejdes flere steder på udvikling af sådan en metode (jf. fx Quasthoff/Schmidt under forb.), men så længe den

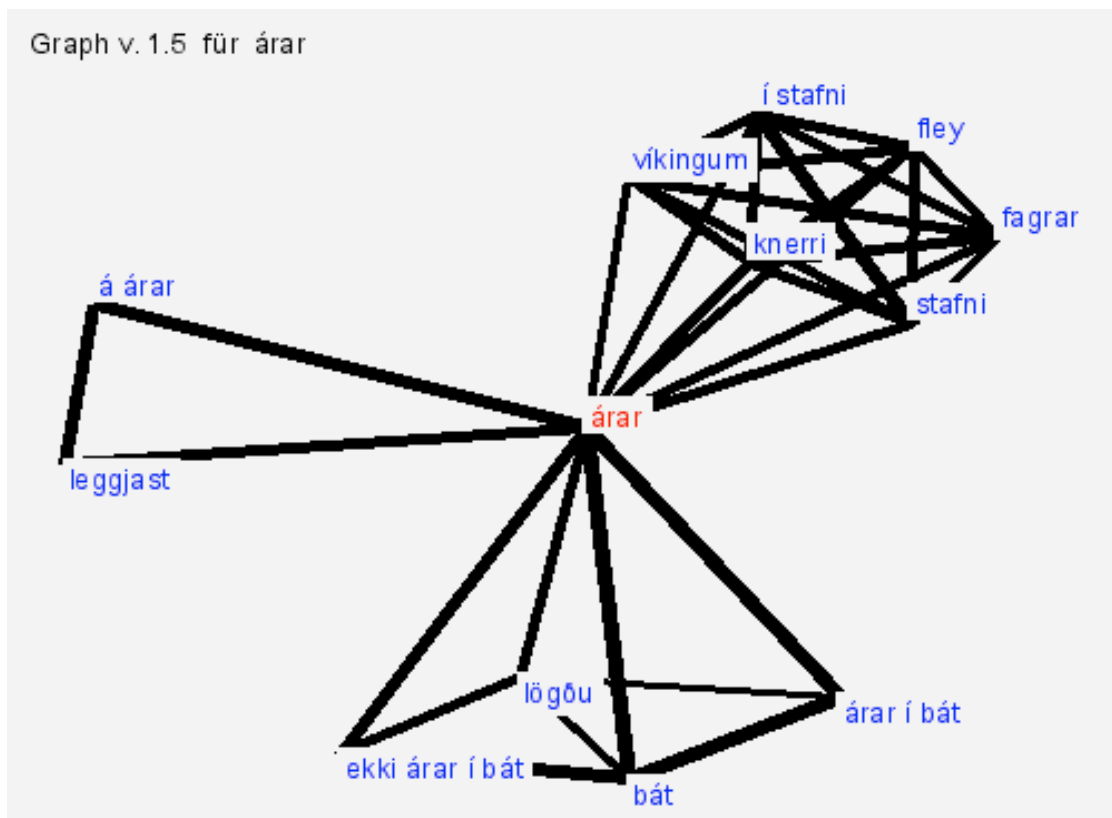
ikke er færdigudviklet, kan man gribe tilbage til de eksisterende muligheder.

Sandsynligvis er der opstået nogle selektionsmuligheder mht. opdatering af faste ordforbindelser i *Íslensk Orðabók* ved sammenlægningen af de to ordbogsforlag. Her kunne være tale om fx en synergi-effekt fra *Stóra orðabókin um íslenska málnotkun* eller muligheden for en ekstraktion af faste ordforbindelser fra forlagets tosprogede ordbøger. Ved brug af eksisterende markering af fraseologi kunne dette delvist gøres automatisk. Her vil man kunne finde frem til et første materialegrundlag til at arbejde videre med.

Efterfølgende overvejelser er baseret på korpuset *Íslenskur orðasjóður* (http://wortschatz.uni-leipzig.de/ws_ice), der indeholder knap 250 millioner tekstord (jf. Hallsteinsdóttir 2007a og Hallsteinsdóttir et al. 2007). I *Íslenskur orðasjóður* er godt 9000 faste ordforbindelser lemmatiserede som leksikalske enheder (en slags ord med mellemrum) og indgår dermed i korpusets analysegrundlag. Korpusets data analyseres og visualiseres på forskellige måder: Der angives reel og relativ frekvens, eksempler, ord med signifikant frekvens på søgeordets venstre og højre side (højre og venstre ordkookkurrens), ord og ordforbindelser med signifikant frekvens i søgeordets nabolag (sætningskookkurrens) samt en visualisering af søgeordets kookkurrens. Efterfølgende vil vi demonstrere, hvordan disse oplysninger kan bruges i det leksikografiske arbejde med faste ordforbindelser.

Frekvens er vigtig mht. bestemmelse af ordforbindelsers relevans. En undersøgelse af tyske faste ordforbindelser viser, at de ordforbindelser, der har en høj frekvens i korpuser, også er relevante i sprogbrugen. Sprogbrugerne kender og bruger dem aktivt. Dette gælder dog ikke nødvendigvis omvendt, idet faste ordforbindelser, der har en lav frekvens i korpuser, også kan være relevante, fx i talesprog (jf. Hallsteinsdóttir et al. 2006). Absolut frekvens angives ved den lemmatiserede ordform og ved ordforbindelserne, fx har ordet *árar* frekvens 622 og ordforbindelsen *árar í bát* frekvens 185.

En visualisering af søgeordet *árar*'s leksikalske relationer (signifikant forekomst (kookkurrens) af ord inden for samme sætning) viser ordforbindelserne *leggja (ekki) árar í bát* og *á árar* med verbet *leggjast* (jf. grafik 6):

GRAFIK 6. Visualisering af ordet *árar*'s semantiske relationer (*Íslenskur orðasjóður* 13. januar 2009).

Med en analyse af kombinationen *á árar*, der forekommer 52 gange, kan man finde frem til frekvensen af de faste ordforbindelser, der har *á árar* som komponenter og angives i *Íslensk orðabók*:

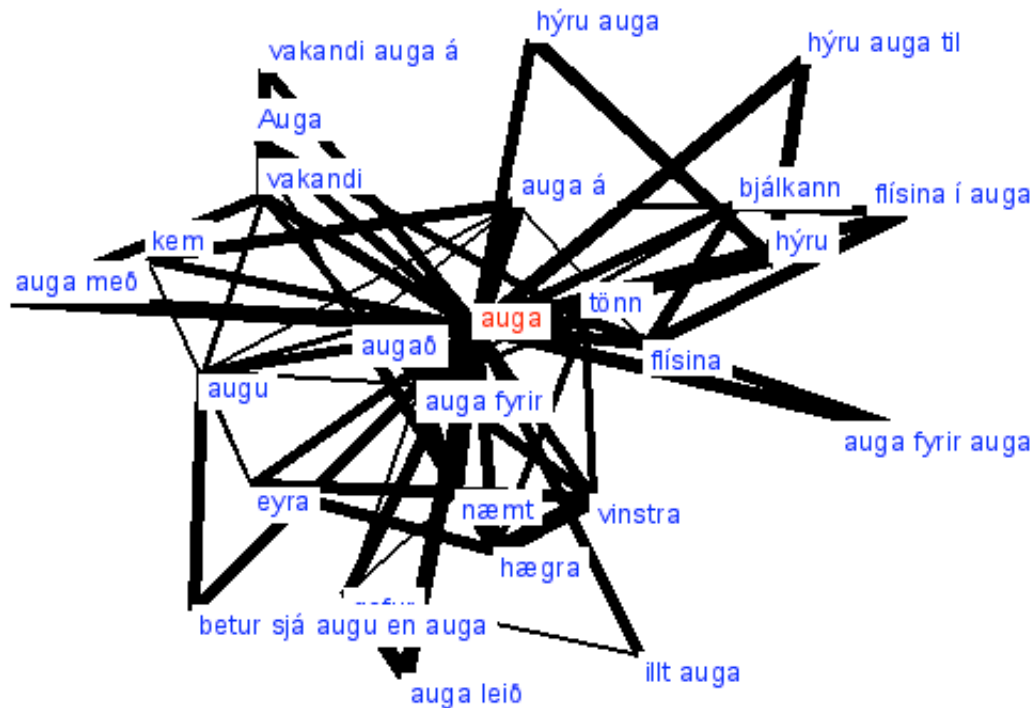
flyja á árar: ingen forekomst

falla á árar: frekvens 1 ('at ro')

komast á árar: frekvens 1 ('at ro')

leggjast á árar: 50 ('yde mere til at opnå det ønskede resultat' – kun enkelte i betydningen 'at ro')

Grafik 7 viser en første oversigt over de leksikalske relationer for søgeordet *auga* ('øje') inklusive faste ordforbindelser, der udgør potentielle kandidater i lemmaselektionsprocessen:

GRAFIK 7: Faste ordforbindelser med *auga* som komponent (*Íslenskur orðasjóður* 26. april 2009).

Visualiseringen giver en oversigt over relevante ordforbindelser med *auga* som komponent (ulempen er, at der kun vises den søgte bøjningsform):

auga fyrir auga, tönn fyrir tönn; betur sjá augu en auga; gefur auga leið; gefa e-m illt auga; hafa auga á; hafa auga með; hafa næmt auga fyrir; hafa vakandi auga á; koma auga á; renna hýru auga til; sjá flísina í auga náungans en ekki bjálkann í eigin auga; hægra auga; vinstra auga.

Sådan en visualisering giver en første orientering for selektion af faste ordforbindelser. For en mere detaljeret oversigt kan de andre kategorier *ordforbindelser som naboer, højre naboer* og *venstre naboer* bruges. Frekvens, betydning og eksempler findes ved at se nærmere på de lemmatiserede former.

Som nævnt er den leksikografiske beskrivelse af faste ordforbindelser i den elektroniske udgave *Íslensk orðabók* stort set uændret i forhold til den trykte udgave, og i den nyeste trykte udgave er der kun tale om minimale formale ændringer fra de ældre udgaver. Som grundlag for en ny leksikografisk beskrivelse plæderer vi for brug af frekvens og manuelt analyserede korpusdata i samspil med introspektion ("lænestolslingvistik") og – budgetafhængigt i forlængelse deraf – empiriske kognitive undersøgelser af sprogbrugeres viden om mental bearbejdelse i forbindelse med reception og produktion af faste ord-

forbindelser, fx sproglige billeder, de enkelte komponenters betydning i relation til den fraseologiske betydning eller genrespecifik brug.

De her skildrede muligheder i *Íslenskur orðasjóður* er åbne for alle via internettet. Derudover er der i bearbejdsprocessen af korpusbaserede ordbøger – en begrebsordbog, en kollokationsordbog og en neologismeordbog er udgivet, og en frekvensordbog er under forberedelse – udviklet værktøjer til ordbogsarbejde, som kan bruges til at bearbejde data fra *Íslenskur orðasjóður* på en forholdsvis ukompliceret og effektiv måde.

Bearbejdelse af data er selvfølgelig afhængig af ordbogstypen og ordbogens funktion. Begrebsordbogens grundlag bestod fx af automatisk analyserede semantiske relationer, selektion af lemmaer til neologismeordbogen foregik ved sammenligning af årlige frekvenstal, og i søgningen efter kollokationer benyttede man sig af ordklassespecifikke kookkurrenser. Grafik 8 viser editionsprogrammet, der kan tilknyttes *Wortschatz*-korpora i alle sprog:

The screenshot shows the 'Bucheditor' software interface. The title bar reads 'Bucheditor 0.7-pre3/2006-04-29 - Deutsches Neologismenwörterbuch'. The interface is divided into several sections:

- Navigator:** A sidebar on the left containing a list of terms. The term 'Klingeltöne' is selected and highlighted in blue. Other terms include 'Luftschiffbauer', 'Kriegsgrund', 'Kursbetrug', etc.
- Klingeltöne:** The main editing area on the right. It contains fields for 'Sachgebiet', 'Definition', and 'Beschreibung'. The status is 'In Bearbeitung'. Below this is a bar chart showing the number of entries per year from 1995 to 2005. The chart shows a peak of 55 entries in 2005. Text next to the chart reads: 'Insgesamt 173 seit 1995, Maximum 55 im Jahr 2005'.
- Beispielsätze:** A section containing example sentences, such as 'Berlin - D2-Kunden können sich im Internet www.d2-message.de/ über 100 H... Das Handy unterstützt 34 Sprachen und hat 35 verschiedene Klingeltöne sov... In Europa wurden im vergangenen Jahr Klingeltöne im Wert von 800 Millionen... Die nervigsten Klingeltöne sind keine HipHop-Melodien oder Hundegebelle, so...'
- Sources:** A list of sources at the bottom, including 'ZDNet (1999)', 'Tagesspiegel vom 27.05.2004', and 'www.d2-message.de'.

GRAFIK 8. Eksempel fra redigering af neologismen *Klingeltöne* i *Wortschatz*-editionsprogrammet.

To aspekter kan være en betydelig lettelse i leksikografien: muligheden for udvalg og organisering af data forud for den leksikografiske bearbejdelse. Med nøje definerede kriterier kan tilpassede rådata ekstraheres fra korpora og danne grundlaget for det manuelle leksikografiske arbejde. Den automatiske ekstraktion af kollokationer vil kunne overføres til islandsk, og med en mindre tilpasning vil rådata til de lemmatiserede faste ordforbindelser ligeledes kunne ekstraheres automatisk (jf. Quasthoff/Schmidt under forb.; Quasthoff/Schmidt/Hallsteinsdóttir under forb.).

5. Sammenfatning: Den optimale leksikografiske beskrivelse (?)

Gode råd er som bekendt dyre, og vi har kun drøftet nogle af de problemer, der skal løses i forbindelse med *Íslensk orðabóks* fremtid. Nogle af løsningerne kunne være at finde i eksisterende islandske korpora som *Íslenskur orðasjóður* og tilknyttede værktøjer.

Det er vigtigt at fremhæve, at en gennemtænkt konception baseret på et omfattende metaleksikografisk arbejde er uundgåelig. En endelig konception i relation til brugerbehov vil dog først give mening, når ordbogens status er afklaret, dvs. når der er indgået en købsaftale med et nyt forlag. Hvilke fremtidige planer der så vil være mht. modernisering af ordbogen, vil i stor grad være afhængigt af ikke-sproglige aspekter, ikke mindst muligheder for finansiering af nødvendig leksikologisk og leksikografisk forskning i det moderne islandske sprog. Vi fastholder afslutningsvis, at chancen er der. Chancen for at udarbejde et videnskabeligt koncept, der tager hensyn til bl.a. sprogteknologiske muligheder med de muligheder, elektroniske ordbøger byder på. På dette område findes der allerede meget praktisk og teoretisk viden, fx. i sammenhæng med arbejdet med det islandske ordnet, men også i andre sprog, fx. dansk: *Ordbøgerne over Faste Vendinger* (www.idiom-ordbogen.dk), *Den Danske Netordbog* (www.ordbogen.com) og *Den Danske Ordbog* (www.sproget.dk) og mange andre af de store nordiske projekter.

6. Litteratur

6.1. Ordbøger

- Friðjónsson, Jón G. 1993: *Mergur málsins. Uppruni, saga og notkun*. Reykjavík.
- Friðjónsson, Jón G. 1997: *Rætur málsins. Föst orðasambönd, orðatiltæki og málshættir í íslensku biblíumáli*. Reykjavík.
- Halldórsson, Halldór 1968–69: *Íslenzkt orðtakasafn*. (3. revideret udg. 1991), Reykjavík.
- Jónsson, Jón Hilmar 1994: *Orðastaður: Orðabók um íslenska málnotkun*. Reykjavík.
- Jónsson, Jón Hilmar 2002: *Orðaheimur. Íslensk hugtakaorðabók*. Reykjavík.
- Jónsson, Jón Hilmar 2005: *Stóra orðabókin um íslenska málnotkun*. Reykjavík.
- Sveinsson, Sölvi 1993: *Íslensk orðtök með skýringum og dæmum*. Reykjavík.
- Sveinsson, Sölvi 1995: *Íslenskir málshættir: með skýringum og dæmum*. Reykjavík.
- Vilhjálmsson, Bjarni/Halldórsson, Óskar (udg.) 1966: *Íslenskir máls-hættir*. Reykjavík.

6.2. Anden litteratur

- Almind, Richard/Bergenholtz, Henning/Vrang, Vibeke 2006: Theoretical and Computational Solutions for Phraseological Lexicography. I: *Linguistik online* 27, 2/06, 159–181.
http://www.linguistik-online.de/27_06/almind_et_al.html
- Bergenholtz, Henning 1997: Polyfunktionale ordbøger. I: *Lexico-Nordica* 4, 15–28.
- Farø, Ken/Erla Hallsteinsdóttir 2008: Hvad er en videnskabelig flersproget idiomordbog? I: Ásta Svavarsdóttir, Guðrún Kvaran, Gunnlaugur Ingólfsson og Jón Hilmar Jónsson (udg.): *Nordiske Studier i Leksikografi* 9, 113–129.
- Friðjónsson, Jón 1987: *Íslensk Orðtök. Notkun þeirra, tíðni og búningur. Hagnýt verkefni*. Reykjavík.
- Halldórsson, Halldór 1954: *Íslensk orðtök. Drög að rannsóknum á myndhverfum orðtökum í Íslenzku*. Reykjavík.

- Halldórsson, Halldór 1958: *Örlög orðanna. Þættir um íslensk orð og orðtök*. Akureyri.
- Halldórsson, Halldór 1960: Hringtöfrar í íslenskum orðtökum. I: *Lingua Islandica. Íslensk tunga*, 7–31.
- Halldórsson, Halldór (udg.) 1964: *Þættir um íslenskt mál*. Reykjavík.
- Halldórsson, Halldór 1986: *Ævisögur orða. Alþýðlegur fróðleikur um íslensk orð og orðtök*. Reykjavík.
- Hallsteinsdóttir, Erla 2006: I ordenes store verden. Jón Hilmar Jónsson: *Stóra orðabókin um íslenska málnotkun*. 2005. Reykjavík: JPV útgáfa. I: *LexicoNordica* 13, 209–228.
- Hallsteinsdóttir, Erla 2006a: Phraseographie. I: *HERMES* (36) 2006, 91–128.
- Hallsteinsdóttir, Erla 2006b: Konzeption und Erstellung einer computer-gestützten zweisprachigen Phraseologiesammlung Isländisch – Deutsch. I: Annelies Häcki Buhofer og Harald Burger (udg.): *Phraseology in Motion I*. Baltmannsweiler, 101–112.
- Hallsteinsdóttir, Erla/Šajánková, Monika/Quasthoff, Uwe 2006: Phraseologisches Optimum für Deutsch als Fremdsprache. Ein Vorschlag auf der Basis von Frequenz- und Geläufigkeitsuntersuchungen. I: *Linguistik-online* 27, 2/06, 119–138.
www.linguistik-online.de/27_06/hallsteinsdottir_et_al.pdf.
- Hallsteinsdóttir, Erla 2007: Orðtök í tungumálanámi. I: Magnús Hauks-son (udg.): *Kennsla í íslensku sem erlendu og öðru máli. Háskóla Íslands* 17.–19.8.2006. <http://arnastofnun.is/solofile/1012390>.
- Hallsteinsdóttir, Erla 2007a: Íslenskur Orðasjóður. I: *Orð og tunga* 9, 109–124.
- Hallsteinsdóttir, Erla/Eckart, Thomas/Biemann, Chris/Quasthoff, Uwe/Richter, Matthias 2007: Íslenskur Orðasjóður – Building a Large Icelandic Corpus. I: *NODALIDA 2007* i Tartu, Estland, 25.–26. maj 2007. <http://wortschatz.uni-leipzig.de/~cbiemann/pub/2007/IcelandicNODALIDA07.pdf>
- Hannesdóttir, Anna Helga/Jónsson, Jón Hilmar 2001: Að hafa í sig og á. Ísländsk fraseologi i ett isländskt-svenskt perspektiv. I: *Lexico-Nordica* 8, 67–91.
- Jónsson, Baldur 1979: Fjöðrum fenginn. I: *Íslenskt mál* 1, 9–15.
- Jónsson, Finnur 1912: Um talshætti í Íslenzku. I: *Skírnir*, 251–269.
- Jónsson, Finnur 1918: *Det islandske sprogs historie i kort omrids*. København.
- Jónsson, Jón A. 1979: Í húfu guðs. I: *Íslenskt mál* 1, 139–149.
- Jónsson, Jón Hilmar 1998: Glíman við orðasamböndin. I: *Orð og tunga* 4, 17–24.

- Jónsson, Jón Hilmar 1999: Fraseologiens plass i ordbøker for innvandrere. I: *LexicoNordica* 6, 65–78.
- Jónsson, Jón Hilmar 2000: Staða orðasambanda í orðabókarlýsingu. I: *Orð og tunga* 5, 61–86. 2000.
- Jónsson, Jón Hilmar 2003: Fraseologien i forgrunnen – fraseologisk register som ledd i ordbokens tilgangsstruktur. I: Zakaris Svabo Hansen og Anfinnur Johansen (udg.): *Nordiske studier i leksikografi* 6. Tórshavn, 151–167.
- Jónsson, Jón Hilmar 2005: *Orðaheimur – en fraseologisk begrepsordbok*. I: Ruth Vatvedt Fjeld og Dagfinn Worren (udg.): *Nordiske studiar i leksikografi* 7. Oslo, 228–236.
- Jónsson, Jón Hilmar 2008: Í áttina að samfelldri orðabók – nokkrir megindrættir í Íslensku orðaneti. I: *Orð og tunga* 10, 29–46.
- Leifsdóttir, Laufey 2008: Íslensk orðabók í hálfra öld. Nokkur atriði um endurskoðun og endurnýjun *Íslenskrar orðabókar*. I: *Orð og tunga* 10, 47–60.
- Mittelstädt, Hartmut 1983: *Untersuchungen zur Phraseologie in der isländischen Sprache der Gegenwart*. Greifswald.
- Pálsson, Heimir 1989: Að vera í essinu sínu eða Látum geisa gamminn. I: Svavar Sigmundsson (udg.): *Véfréttir sagðar Vésteini Ólasynti fimmtugum*. Reykjavík, 37–39.
- Quasthoff, Uwe under forb.: Korpusbasierte Wörterbucharbeit mit den Daten des Projekts Deutscher Wortschatz. Foredrag ved konferencen Vielfalt in Sprachkorpora, Diversity in Language Corpora. Abschlussstagung SCHWEIZER TEXT KORPUS, 22.4.2009–24.4.2009 i Basel.
- Quasthoff, Uwe/Schmidt, Fabian under forb.: Die korpusbasierte Identifikation fester Wortverbindungen.
- Quasthoff, Uwe/Schmidt, Fabian/Hallsteinsdóttir, Erla under forb.: Häufigkeit und Struktur von Phraseologismen am Beispiel verschiedener Web-Korpora. I: Stefaniya Ptashnyk, Erla Hallsteinsdóttir og Noah Bubenhofer (udg.): *Computergestützte und korpusbasierte Methoden in der Phraseologie, Phraseografie und der Lexikografie*. Baltmannsweiler.
- Svavarsdóttir, Ásta 2008: Ordbogsbrug og ordbogskultur i Island. Undersøgelse af ordbogsbrug blandt islandske modernmåslærere. I: *LexicoNordica* 15, 115–134.
- Sverrisdóttir, Oddný G. 1987: *Land in Sicht. Eine kontrastive Untersuchung deutscher und isländischer Redensarten aus der Seemannssprache*. Frankfurt am Main.

Erla Hallsteinsdóttir
Hans Tausens Gade 13, 4th.
5000 Odense C
Danmark
erlahall@yahoo.dk
erla@language.sdu.dk

Uwe Quasthoff
Abteilung Automatische Sprachverarbeitung
Institut für Informatik
Universität Leipzig
Johannismasse 26
04103 Leipzig
Tyskland
quasthoff@informatik.uni-leipzig.de